

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Griffioenlaan 2
3526LA Utrecht
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 21 11
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

Bob Demoet
Hoofdingenieur-directeur
PPO

Datum

1 april 2024

memo

Veilig werken op de vluchtstrook

Veilig werken op de vluchtstrook

Rijkswaterstaat (RWS) heeft veiligheid bovenaan staan in haar missie.

Samen werken aan een veilig, leefbaar en bereikbaar Nederland. Dat is Rijkswaterstaat.

RWS herkent zich in de roep uit de markt om verbeteringen in het veilig werken op de vluchtstrook. Een groot deel van de oplossing ligt voorhanden binnen de bestaande wetgeving en kaders. Maatschappelijke en technische ontwikkelingen leiden echter tot een herijking van de kaders en omgang hiermee. De stap naar consequente invoering, doorvoering en handhaving moet in de keten gedaan worden. Het gaat om samenwerking. In de totale veiligheidsketen, van directie tot wegwerker, ongeacht wiens hesje die draagt.

Iedere dag vinden er talloze werkzaamheden plaats door het hele land. Voor ons is de urgentie duidelijk dat wij als opdrachtgever een belangrijke taak hebben, om te zorgen dat onze marktpartijen in staat zijn het werk veilig uit te voeren. Als werkgever moet de handschoen opgepakt worden om een veilige werkplek te bieden aan hun werknemers.

Afgelopen maanden hebben we gekeken hoe we kunnen zorgen dat het werken op de vluchtstrook veilig kan gebeuren. De volgende aanbevelingen zijn hieruit gekomen.

In december hebben we samen met de opdrachtnemers het volgende afgesproken;

- Er wordt gewerkt volgens de arbeidshygiënische strategie. Dit begint nu met een onderzoek welke werkzaamheden daadwerkelijk op de vluchtstrook uitgevoerd **moeten** worden;
- De vluchtstrook is zonder effectieve bescherming voor de werknemers **geen** werkplek;

- Bij lopende contracten brengt de marktpartij de hiaten in beeld en communiceert deze met het projectteam van RWS, waarna er gezamenlijk gezocht wordt naar een oplossing;
- In nieuwe contracten zorgt RWS voor BTO keuzen zodat er veilig gewerkt kan worden;
- Het gesprek over veiligheid kan en moet gevoerd worden in de gehele keten, hierin faciliteert RWS vanuit PPO en GPO.

Het proces van het verbeteren van de veiligheid zal stapsgewijs geïmplementeerd worden waarbij alle partijen bewaken dat het minimale niveau van de wetgeving geborgd is. Voor implementatie van een aantal verbeterpunten is meer tijd nodig. RWS ondersteunt van harte het inbrengen van verbetermaatregelen ook na 1 april 2024. Indien implementatie mogelijk is gaan we dat doen.

Bronaanpak

RWS inventariseert nu over de hele keten intern, welke werkzaamheden op de vluchtstrook verminderd kunnen worden. Daarvoor willen we gebruik maken van de expertise van de marktpartijen. Voorbeelden van werkzaamheden waarbij dit van toepassing kan zijn: vegen, cleanen, maaien, tijdelijke bebording en wegmeubilair reinigen. Uiteindelijk zal er een aangepast werkpakket gemaakt worden in de nieuwe onderhoudscontracten.

Daarnaast inventariseren we welke **werkzaamheden** zijn te **combineren** zodat er minder werkzaamheden nodig zijn; combineren in 1 tijdsblok maakt werk efficiënter brengt het aantal momenten terug zodat er in (gedeeltelijke) afsluiting alles gedaan worden.

Werkvoorbereiding en planvorming

De marktpartijen zijn verplicht, in hun rol als werkgever, werknemers een veilige werkplek te bieden. RWS in haar rol als opdrachtgever, moet in ieder geval zorgen dat dit mogelijk is. Ter voorbereiding op het werk wordt samen bepaald op welke wijze het werk veilig en gezond uitgevoerd kan worden. Er wordt hierin rekening gehouden met locatie, tijdstip, weer en eventueel andere werken in de buurt. De zo vastgesteld veilige werkwijze wordt voorgelegd aan het projectteam van RWS zodat zij zich er van kunnen vergewissen dat de veiligheid geborgd is. Werkplannen waarin medewerkers 'onbeschermd' werkzaamheden uitvoeren op de vluchtstrook zullen niet meer geaccepteerd worden. Sterker nog, zonder geaccepteerd werkplan mag er niet gewerkt worden.

Op dit moment worden voorgestelde verkeersmaatregelen direct ingediend bij het verkeersloket. Zij kunnen onmogelijk alle plannen toetsen op arbeidsveiligheid. RWS zal zorgen dat dit proces goed verloopt en haalbaar en realistisch is.

Werken volgens de regels CROW

Binnen de CROW 96A (werk in uitvoering autosnelwegen) zijn maatregelen voorgesteld zodat er nog veiliger gewerkt kan worden. Het is van belang dat de juiste maatregel past op een specifieke werk, dus goed wordt gekozen. In de huidige praktijk blijkt dat minder veilige varianten gekozen worden omdat dit bijvoorbeeld de doorstroming bevordert (voertuigverliesuren) of goedkoper is. Dit mag niet meer aan de orde zijn. Nieuwe afspraken ten aanzien van de

werkvoorbereiding moeten dus ook matchen met de juiste maatregelen. Gekozen maatregelen zullen er voor zorgen dat er niet bij elke activiteit opnieuw discussie en afweging plaats vindt.

Met name ten aanzien van zogenaamde ‘stop en go’ werkzaamheden is er veel discussie over welke maatregel afdoende is. RWS gaat in samenwerking met de markt, bepalen welke maatregel voor welke activiteit gebruikt kan worden.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

RWS werkt mee aan pilots die als doel hebben een veiligere werkmethode voor de wegwerkers op de vluchtstrook. Bijv. de huidige casus bij een afsluiting op de A15: In deze pilot zal er in plaats van 171 tijdelijke verkeersborden te plaatsen, gewerkt worden met 14 tekstkarren. Resultaten worden verzameld en de quick wins als best practice zo snel mogelijk geïmplementeerd.

Per 1 april 2024 geeft RWS opdracht voor de vorming van een community of practice. Aan het Overleg Platform Maatregelen Werk In Uitvoering wordt opdracht gegeven om samen met de marktpartijen te komen tot een gedragen werkwijze. Hierbij wordt per activiteit aangegeven welke maatregel gebruikt moet worden.

Per 1 april 2024 wordt het Platform gevraagd de vraagbaak voor dilemma's voor zowel RWS als de markt te zijn. De markt heeft de website “veiligwerkenopdevluchtstrook.nl” ingericht om de dilemma's kenbaar te maken.

Het platform stelt planning voor de maatregelen op, verdeeld in 3 blokken. Korte termijn maatregelen (voor augustus 2024), middellange termijn (2024 – 2025) en lange termijn (voor 2027)

Belonen veilig werken

Rijkswaterstaat onderzoekt hoe veilig werken beter te belonen. Zowel de RQI auditoren, waarnemers veiligheid als de weginspecteurs constateren nog steeds onveilig gedrag bij werk in uitvoering. Voorbeelden hiervan zijn werken in de veiligheidsruimte, materialen die niet voldoen aan de regels of het tegen de regels alleen werken. Zij constateren dat er te weinig gedaan wordt om veilig werken te stimuleren. Naast het aanspreken van de opdrachtnemers op onveilig gedrag, wil RWS aannemers die het goede voorbeeld geven, belonen.

Gezamenlijk leren

Ondanks het streven naar 0 doden en 0 zwaar gewonden gebeuren er nog incidenten tijdens werkzaamheden op de vluchtstrook. RWS start per direct met de oprichting van een leertafel die bij incidenten binnen 48 uur start met het uitvoeren van onderzoek, gezamenlijk in de keten. Niet om een schuldige aan te wijzen maar om te leren. Deze leertafel kan ook ondersteunen bij het verzamelen van relevante kengetallen en feiten om te veiligheid te verbeteren. Bij de leertafel zal, per situatie afhankelijk, een deskundige afvaardiging aanwezig zijn vanuit de markt, veiligheidskundige, verkeerskundigen, verkeerscentrale, wegbeheerder, weggebruiker en verkeersmanagement.

Gebruik van signalering

Indien marktpartijen aan het werk zijn op de vluchtstrook en er is signalering aanwezig, kan, afhankelijk van de klus, de naastgelegen rijstrook afgekruid en/of een snelheidsvermindering aangegeven worden. Ondanks het bekende probleem ten aanzien van 'rode kruisnegatie' en overtredingen van de maximale snelheid zal het risico op aanrijding verminderen. De wegwerkers moeten dus wel beducht zijn op overtreders. De problematiek van handhaving van verkeersregels bij wegwerkzaamheden zal door zowel de markt als RWS aangekaart worden bij politie.

Innovatie en onderzoeken

Tijdens de verschillende overleggen in de keten zijn er ook tal van innovaties de revue gepasseerd. Rijkswaterstaat wil ruimte bieden aan de innovaties die verbetering van de veiligheid van het werken op de vluchtstrook bevorderen. Denk hierbij aan schouwen d.m.v. scans vanuit een in het verkeer rijdend voertuig, samenwerking met flitsmeister, adaptive cruisecontrol, ISA etc. Vraag is ook hoe lang we nog met verkeersborden moet werken als mensen ook kunnen navigeren via systemen. RWS wil graag participeren in onderzoek met dergelijke systemen. Uit een werkbezoek aan de wegbeheerder in Zweden blijkt daar positief gewerkt te worden met een scan methodiek om het gehele areaal van wegen in maat en getal in kaart te brengen. RWS onderzoekt op dit moment of hiermee ook gewerkt kan worden. Dit gaat ook helpen bij het op orde brengen van de object risico-inventarisatie van onze lijn objecten.

Lopende contracten

De financiële opgave die RWS heeft ten aanzien van het onderhouden en aanleggen van het areaal is groot. Het is op dit moment niet duidelijk wat de financiële consequenties zijn van de voorgestelde andere werkmethoden. Mogelijk worden kosten lager omdat er minder gewerkt gaat worden, echter het kan ook zijn dat er kosten verhogingen zijn door inzet van extra materieel. De leerruimte kan hierbij financiële ruimte bieden. Integraal zal de afweging gemaakt worden hoe hiermee om te gaan echter het kan en mag niet ten koste gaan van de veiligheid.

Samenvattend per 1 april

- Oprichting integrale stuurgroep op veilig werken op de vluchtstrook. Onder leiding van Bob Demoet, met daarin een vertegenwoordiging van de markt met beslissingsbevoegdheid.
- Uitwerking van activiteiten tabel, door het platform, waaraan verkeersmaatregelen gekoppeld worden waaronder de activiteiten uitgevoerd moeten worden. Passend in de bestaande kaders en richtlijnen. Eventueel aanpassing indien nodig op de CROW (96a).
- Gezamenlijke uitvoer van pilots ter verhoging van de veiligheid bij werkzaamheden, waarbij verzamelde gevalideerde resultaten kunnen dienen voor aanpassing van de wijze van werken.
- Verhoging van de controle en handhaving op onveilig werken vanuit zowel werkgevers als ook opdrachtgevers kant. Werk per direct stil leggen waar onveilig gewerkt wordt.
- Overleg met politie en openbaar ministerie om te kijken hoe we samen kunnen zorgen dat handhaving van de regelgeving bij wegwerkzaamheden geborgd kan worden.

- Per direct opstarten gezamenlijk onderzoek na ernstig incident, waarbij leerpunten zo spoedig mogelijk gedeeld worden binnen de branche.

De stuurgroep zal het proces en de planning bewaken. Eind mei zal er terugkoppeling gegeven worden over de stand van zaken en begin juli 2024 zal de eerste evaluatie van de stand van zaken plaatsvinden hetgeen teruggekoppeld zal worden binnen de gehele keten.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**